

A tények világa

Erről legelőször az jut eszembe: kimeríthetetlen. Aztán a bizakodás, mert-hogy egyre több az eszközünk, amelyek segítségével nagyobb az esélyünk egyre több és egyre mélyebb „szakaszokat” kisajátítani a tények világából. Még a legfontosabb — legelterjedtebb — közülük a televízió.

Mely a héten elsősorban információs központként működött: közvetítések a XIII. pártkongresszusról — ez volt a legfontosabb feladata, legnagyobb felelőssége. Hiszen az egész ország kísérhette a segítségével életünk e meghatározó eseményét.

Aztán: zajlott a Budapesti Tavaszi Fesztivál, ez az Európában — időben — legelső idegenforgalmi-kulturális programozat. Melynek több zenei eseményén „ott lehetünk” a tévéjövőképétől, a nyitóhangversenytől az operaházi Fidelio-bemutatóig. A művészeti-kulturális magazinok mindegyikének rengeteg témát adott, a Stúdióknak a Zenebutiknak, D. Fehér Zsuzsa képzőművészeti sorozatának. A héten volt a Kosztolányi-centenárium, s dieséretes módon főműsoridő jutott a gondosan, szépen összeállított gondolatgazdag emlékműsornak (az Esti Kornél éneke című összeállítást Horváth Ádám rendezte).

Szóval esemény- és évfordulódömpingben is lehet jó tévéműsört szerkeszteni? Föltétlenül. A héten megtörtént, hogy az úgynevezett reprezentatív programok (általában a főidőkben adott filmek, mint most a Derick, az angol Dumas-átírat,

A három testőr meg a ki tudja, miért négyrészes francia krimi — Bizonyíték híján — befejező darabja bizony érdektelennek bizonyultak a „köztes” informatív műsorok mellett. A tények világa érdekesítőbbnek, nagyobb értékűnek, hatásosabbnak tetszett, mint a fikció. Egyszersmind ismét nyilvánvalóvá vált, egyáltalán nem mindegy, hogy a valóság dolgait hogyan tálaljuk. A tévében kétségtelenül az egyik legfontosabb követelmény: sok műfajban! Vagyis nem elég valamit megmutatni; szükséges kommentálni, több oldalról megközelítve magyarázni, összefüggéseit feltárni, a látható mögött a lényegét észrevétni... A tévében a sok műfajúság az egyik legfőbb biztosíték: az információ valóban elér mindenkit, akinek szánják.

Ebből a szempontból példaadóra sikeredett a héten a Stúdió, s a Tavaszi Fesztivál a képzőművészetben című összeállítás. Az események szorításában mindkettő mellőzte a hagyomá-

nyos, már megmerevedett formát, hogy tudniillik a szerkesztő-műsorvezető ül, konferál — s jön a riport, tudósítás, beszélgetés... És megint, és megint. A merev formák fellazultával merészebb vágásokkal élénkebb, pergőbb ritmusa, több színe, jobb hangulata lehetett az információk sorozatának.

Persze még több műfaj kellene! Főleg a glossza, a humor pillanatai hiányoznak — talán leginkább a legfontosabb információs műsorokból, mint a Hét, vagy a tévéhíradó. Hiányoznak a tények világából kiszemelgethető különlegességek — a hétköznapi információk mellé; kevés az ügyes ellenpontozás, vagy éppen az összecsapás; több a száraz tényközlés, mint a szellemes interpretáció. Pedig — lehetne. Lásd: Parabola, a la Arkusz József, melynek mostani „lebeszélő szolgáltatás” volt már jobb is, mégis, a fontiek tekintetében rengeteget lehetett (volna) tanulni belőle.

Sulyok Erzsébet

Kórushangverseny

Kórushangversenyt rendeznek ma, kedden délután 6 órai kezdettel az egyetem Dugonics téri központi épületének aulájában. A Radnóti Miklós gimnázium vendégeként fellép a Jugoszláviából érkezett celjei Ifjúsági Kórus Sonja Kasesnik vezényletével (zongorán kíséri: Milan Kasesnik és Somos

Johanna), a SZOTE vegyes kara (szólót énekel: Hajdú Erika és Kerezi Márta), a Kőrössi József Közgazdasági Szakközépiskola és a Déry Miksa Gépipari Szakközépiskola vegyes kara (szólót énekel: Tóth Mária és Solti Csaba), valamint a Radnóti Miklós gimnázium női kara. Vezényel: Joó Ete.

„Iskolakonferencia”

Egy szép felvétel a dóm-ról... az orvosegyetem impozáns, tükrös oktatási épületéről... a medrében nyugtalanul dagadozó Tiszáról... a patinás Belváros öreg házairól. Véget ért egy nemzetközi konferencia. Fényképek százai, címekkel, nevekkkel teli regiszteres füzetkék lesznek tanúbizonyságai a kéttornyú templom városának rendező tanácskozásáról.

A helybeliek megszokták már, tudományos fellegrájk híre, neve szép számban csalogatja a kutatókat határainkon túlról. Ezúttal, éppen egy hete, a vendégek diákok voltak. A házigazda, az orvosegyetem, amelynek több intézetében igen eredményesen végeznek vizsgálatokat, kísérleteket a neurofiziológia témakörében. Ily módon a nemzetközi tanácskozás az idegletlan területén föllett legfrissebb tudományos eredményeket tette közzé. A professzorok: Telegdy Gyula, Csillik Bertalan, Kása Péter, Obál Ferenc, Szilárd János, csakúgy, mint a pizzai egyetem élettan professzora, Marcello Brunelli, meghívott vendégek a konferencián. Mindössze annyi a különbség, hogy a szegedi professzorok tanítványaik rendezvénye fölött védnökséget is vállaltak. Tudni illeik, nagy volt a próbatétel.

A szegedi orvosegyetem ifjúsági vezetői, tudományos diákköri hallgatói a Nemzetközi Orvostanhallgató Szövetség támogatásával, Európában első ízben rendezték meg az orvostanhallgatók nemzetközi konferenciáját. Ezért hát e rövid krónika.

Mert a szegedi polgárra is tartozik, kifélék, mifélék azok a nyakkendő, jól névelt vagy érpenséggel torzonborz pulóveres, farmeres értelmiségi jelöltek, akik rendre birtokolják, mintegy magukénak tekintik az Ady teret a Dugonicsot, az Aradit. Akik törzsvendégek egy csuszára, két deci teje, dupla kávéra a Somogyi tejivóban, s nem vetik meg a szomszédos Szőlőfürtöt, ösztöndíjosztás idején még az Alabárdost sem. Az orvostanhallgatók, akik önként vállalt tudományos diákkörökben kíváncsiságnak a legkülönbözőbb diszciplínák iránt, kitartó szorgalommal nyelvet tanulnak. Hogy manapság mindez természetes? Az amennyiben nem veszünk tudomást, az egyébként meglehetősen nyilvánvaló tényről: ki a tudomány oltárának szenteli életét, attól minden kor, de a jelen kiváltképp nagy áldozatokat kíván(t).

Sok szó esik arról, hiányoznak nálunk az alkotókutató munka anyagi, erkölcsi ösztönzői — nem vizsgált konferencia ez ügyben hozott megállapítása, miszerint, a tudósok nehezen szerzik babérjaikat Európa-szerte, s nem becsülik őket rangjuknak megfelelően —, ezért is becses mindannyiunknak, hogy iskolatereink tudósaink mégis sikerrel plántálják tanítványaikba a kutatási kedvet. Az ambíciózus hallgatók angol nyelven előadott kis referátumaikkal izlettették, milyen lehet egy igazi konferencia. Mondandójuk sem

volt megvetendő — kilenc megadott témához szólhattak —, mégis úgy vélték, a közlendőknél hasznosabb volt Szegeden gyakorolni, miként lépjen, hogyan beszéljen majd tudós hallgatósnak az ember... Hiszen ezt nem oktatják a 15 ezer hallgatót számláló zürichi, sem a „demagóg oktatási szisztémától” 1975-ben szabadult pizzai, sem az 1668-ban alapított lundi egyetemen.

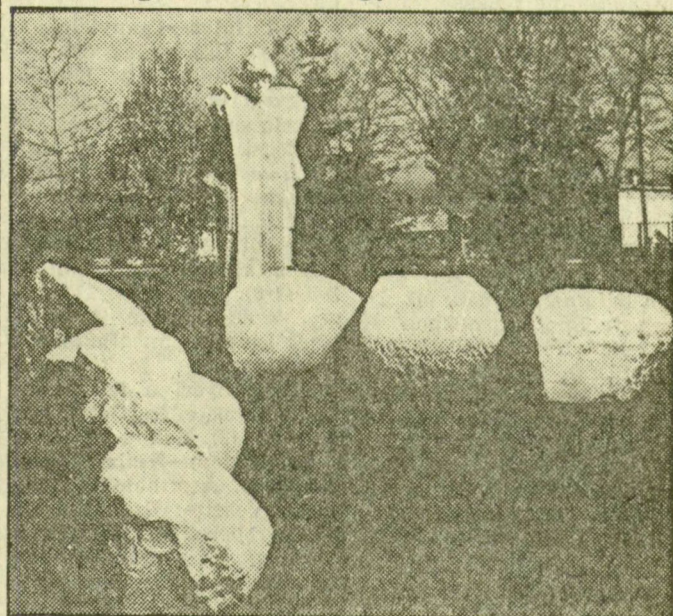
Jöllehet az 1985-ös szegedi iskolakonferencián részt

vevő kilenc nemzet 50 hallgató-kutatóját nem föltétlenül avathatják egykor tudósnak, nevükre mégis emlékeznek majd a diáktársak, mert ők a hallgatói öntevékenység mozgatói, ösztönzői, a korszerűsítéseket kezdeményező reformpártiak. Jó emléküket őrzik az intézetek is. A konferencia megszervezéséért Nagy Zoltánét, Pónyi Sándorét, Bálint Erikáét, Sas Katalinét, Bozóki Zsoltét, Kovács Évát, biztonnal.

Mag Edit

Múltat őrző pásztor

Kligl Sándor felgyői szobráról

Kulturális közérzetünk demokratizálódásának, a képzőművészet népszerűsítésének, a nemes és tartalmas emlékezésnek szép példája az a köztéri szoborkompozíció, melyet április 3-án avatnak Felgyőn. A szobor alkotója, Kligl Sándor szegedi szobrászművész több sikeres köztéri megbízás utáni kapta a felgyői feladatot, Vajon milyen gondolatok foglalkoztatták, amikor elfogadta a felkérést?

— A felgyőiek régi vágya, hogy emléket állítsanak kétkézi elődeiknek, a tiszai hátrában élő parasztnak, pásztoroknak, földművelőknek. En a második fordulón kapcsolódottam a munkába. Szobrász vagyok, szeretem szakmámat, s érdekelt a téma. A föld — a maga sokféle valóságában és színes jelképségében — ennek a népnek nemcsak évezredek történelmét határozta meg, de befolyásolta gondolkodásmódját, érzelmvilágát. A föld egyszerre születés és halál, verejtékes munka és kenyér, egyszerűen maga az élet. Mint minden feladatot, ezt is vitaszobornak fogtam fel. Párbeszédet igyekeztem folytatni táj és ember, régmúlt és jelen, valóság és jelkép, saját gondolataim és közösségi igények, egy település lakóinak leendő monumentuma és egy múlt feladat időszakos lángolása között. Ezekből a belső alkotói vitáimból született a szobor.

— Nem hagyhatom ki a kérdést, hiszen némsokára, a költészet unnepe, József Attila 80. születésnapján Békéscsabán avatják a költőről készített emlékművét. József Attila költészetéből, sorsából mit igyekezett szoborra formálni?

— Nem sok ilyen izgalmas feladat adódik az ember életében. Az én költőm esendő figura, a tömegből a tehetség szigorú bélyegével kiváló alak: A hetedik. A hetedik — aki — te magad légy! Ezért is fogalmaztam meg alakját — mely talán a halál előtti évek gyötörtebb ikonográfiai dokumentumai-ból született — hat mellék-alak elé. Az árnyképző jellegű figurák sziluetteikkel akár konkrét kortárs alakokra is utalhatnak, Illyésre, Flórára, Cserépfalvi Imrere... Egy szóval úgy szerettem volna megmintázni, s ezzel megörökíteni József Attila alakját, hogy kiderüljön, közülünk való, csak értünk való sorsában nálunknál többet váltott tőle a kor, az élet. De naponta velünk van...

Tandi Lajos

Kligl Sándor szobrászművész Földműves-emlékművét Felgyőn, április 3-án, szerdán délelőtt 11 órakor avatja föl dr. Konz János, a megyei pártbizottság titkára.

Jakobson a rádióban

Töredelmesen be kell val-lanom: a cím voltaképpen csak olyan célt szolgál, hogy a nagy nyelvész, Roman Jakobson Hang, jel, vers című híres, annak idején az egyetem kötelező olvasmányaként annyit nyújtott könyvére nyújtson néminemű aszociációkat. Egyébként Jakobson jeles (alap)művének részleteire öszintén szólva már nem nagyon emlékszem (kéretik is érte az általános nyelvészeti tanszék elnézése) — viszont amit képzettársításokban most adni képes, talán mégis figyelemre méltó. Lám-lám, a kötelező iskolai olvasmányoknak is megvan a maguk sorsa, mondhatnám, ha gonoszodni volna kedvem, De nincs.

Van a Magyar Rádióban Valami, ami nem műsor, de nem is süket csönd, ami jelen esetben a semmit jelentené. Tulajdonképpen nem zene és nem is az emberi beszéd szóló vagy együttes muzsikája. Mégis hang. „Csak” hang. Es jel is. Hangokból álló jel(ek). A híreket kivéve a legrégibb idők óta hallható, időről időre. Funkciójuk persze távolról sem oly felelősségteljes és látványos, mint mondjuk az Esti Krónikáé, a Szabó családé (hogy a rádiókabaret vagy a Poptarisnyát már ne is említjük), mégis: a legmegbízhatóbb, leghűségesebb és legfontosabb feladatot teljesítik. Látszólag csupán valamilyen keletkezett őrítöltenek be, de tudjuk, csakis ott lehet bármit betölteni, ahol hiány van. Így hát semmiféle ilyen funkció nem lehet fölösleges vagy jelentéktelen.

A Kossuth adóé szeretem a legjobban. Egyáltalán nem csak a főadónak kijáró tisz-

telet miatt: ez a méltóság-teljes dallamtöredék olyan, mint egy sok éve tartó, igazán nagy szerelem melódiasűrítvénye — izgalmat, erőt, szellemet adó, felemelő, lelkesítő és torokszorító. A Petőfié már jóval játékosabb, pattogóbb, könnyedebb (mellékesen: a Rákóczi-indulóból származik); igen stílusosan az adóprofil is jelképezvén. Emlékszem, ha megszólalt, gyerekkoromban valahogy úgy értettem: boleró, boleró, boleró-boleró-boleró. Nem az, régóta tudom, de végső soron olyas-féle, mint ama ruhadarab: szellős, lenge, könnyű, megvidámító, erőt-izmot-lelket elindító.

A harmadikkal van a legtöbb baj. Korunk gyermeke. Névtelen, akár az adó, melyet képvisel. Olyasféleképpen hangzik, mintha egy távoli sípszó lassan fölerősödne, amolyan komputerhanggyelegeggé izmosodna, és így fenyegető, tapintatlanul fölhangosodó, erőszakosan, agresszíven figyelmeztető hangnyalábbá nyílik szét, és így is marad. Sívítása, füttyülése még a bekövetkező hirtelen-váratlan csöndben is tompán fájva marad meg a dobhátyámban. Nem tudom, miért ilyen. Lehet, azért, mert a harmadik műsor profilja köztudottan elsődlegesen komoly zenei jellegű, és feltehetően a szükségtelenül fenyegető jelhangnem, korunk lényegét kifejezendő, a modern zeneművészet kifejezőeszközéből kritériumai közé tartoznak. (Egy-két mai zenemű töredékes hallgatása után támad hasonló érzésem, de van mentségem: nem értek a komoly zenéhez.) Mindenesetre: utóbbi tetszik legkevésbé.

Minősíthetünk persze akár-milyen különbözőképpen: e hangokból álló jelek világában nemcsak a rádió három adójának műsorai közöttéppen előadódó intervallumokat jelzik. Hiány töltene be, igen, akár — a nyelvészeti szakkifejezés szerint — a hiástustól, ejtéskönnnyitől j hang. S ha már a nyelvészet jegyében kezdtük, s íme, azazal is folytatjuk az e heti elmélkedést, fejezzük is be vonatkozó példával: úgy tanultuk, a hiánypótló hangokra azért van szükség, mert a magyar beszélők kényemmeltennek érzik az úgynevezett hangűrt (hiástust), vagyis, amikor két magánhangzó egy szón belül, vagy akár két szó határan egymás mellé kerül — s így igyekeznék megszüntetni. A rádióban azok a bizonyos jelek — ezért nélkülözhetetlenek, s így is becsüendők annyira. A csöndet, vagyis ha úgy tetszik, magát a hallált védik ki hangtestükkel, töltik be jeleikkel, akár versek hangulatait is sugallmazni képesen.

De nekem mindezzel együtt a Kossuthé tetszik legjobban.

Domonkos László

Ma: regionális tévéműsor

Megkezdte regionális adásainak sorozatát a szegedi stúdió: ma, kedden este fél 7-kor a szentesi adó 23-as csatornáján (2-es program) először láthatjuk a csak nekünk, rólunk szóló műsort. A tartalma, címszavakban: ópusztaszéri emlékezés a földosztás megkezdésének 40

éves évfordulóján; Tornyai-képek Vásárhelyen; választott igazgató az orosházi állami gazdaságban; verseny csatornáján (2-es program) „A szakma kiváló tanulója” címért Kunszentmártonban; tudósítás a Krimből; lakástűz Kecskeméten; kitüntetések; Illyés történelmi drámája (Dózsa György) Szegeden; brazil ízek és táncok.